

بودجه‌بندی آمادگی در یگان‌های

نظامی و انتظامی

مؤلف: رضا جوادیان

جوادیان، رضا، ۱۳۴۶-

بودجه‌بندی آمادی در یگانهای نظامی و انتظامی / مؤلف رضا جوادیان؛ ویراستار: علیرضا غلامی
[برای معاونت آموزش دانشگاه علوم انتظامی، اداره کل تدوین متون آموزشی].-- تهران: جهان جام
جم، ۱۳۸۴.

۱۸۸ ص.: جدول، نمودار.-- (معاونت آموزش دانشگاه علوم انتظامی ناجا، اداره کل تدوین
متون آموزشی: [ج ۳۰])

ISBN 964-8625-58-1

فهرست‌نویسی بر اساس اطلاعات فیا.

۱. علوم نظامی -- ایران -- دستنامه‌های افسران. ۲. نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران. ۳.
نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران -- بودجه. ۴. بودجه‌ریزی. الف. دانشگاه علوم انتظامی ناجا،
اداره کل تدوین متون آموزش. ب. عنوان. ج. فروست.

۳۷۸/۵۵

LGR ۹۹۶/۵۲

ج ۳۰

۸۴-۲۵۷۵۱

کتابخانه ملی ایران

بودجه‌بندی آمادی در یگانهای نظامی و انتظامی

مؤلف: رضا جوادیان

ویراستار: علیرضا غلامی

مدیر اجرایی: محمدرضا نادرپور

صفحه‌آرا: فاطمه براری

لیتوگرافی: بهنور پرداز

چاپ: نگرش

نوبت چاپ: اول

شمارگان: ۳۰۰۰ جلد

سال انتشار: ۱۳۸۴

قیمت: ۱۵۰۰۰ ریال

ناشر: مؤسسه انتشاراتی جهان جام جم

نشانی: تهران - خ جنت‌آباد شمالی - خ گلزار غربی - کوچه شهید محسنی بعد - پلاک ۱۳

تلفکس: ۴۴۸۲۹۳۳۱

پیشگفتار

دانشگاه علوم انتظامی به عنوان مرکز تربیت افسران مؤمن، متعهد و متخصص، رسالت عظیمی در تأمین پرسنل مورد نیاز ناجا و ارتقاء علمی آنان در طول خدمت مقدس را بر عهده دارد.

تولید و انتشار علوم پلیسی، مکتوب و مستند نمودن تجارب و یافته‌های علمی و تجربی نیز یکی دیگر از رسالت‌های این دانشگاه محسوب می‌شود.

در راستای مأموریت‌های یاد شده، تألیف کتاب‌های علمی آموزشی توسط اساتید و صاحب‌نظران در برنامه‌های جاری معاونت آموزش دانشگاه گنجانده شده است تا در این رهگذر انتقال دانش به دانشجویان، فراگیران و سایر علاقه‌مندان روند مطلوب‌تری داشته باشد.

امیدواریم با تداوم روند موجود و انتشار متون جدید، بتوانیم ضمن انجام رسالت و مأموریت‌های متصوره به ارتقاء سطح علمی و مهارتی کارکنان ناجا و در نهایت ارتقاء کمی و کیفی نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران کمک نموده و رضایت خداوند متعال را کسب نماییم.

بدین وسیله از زحمات کلیه عزیزانی که در این خصوص ما را یاری می‌نمایند، بویژه اساتید و مؤلفان گرامی، همکاران آموزشی و گروه‌های علمی تقدیر و تشکر می‌نمایم.

معاون آموزشی دانشگاه علوم انتظامی
سرهنگ پاسدار مهندس علی‌اصغر نیک‌نام

مقدمه

تولید منابع آموزشی غنی‌ترین بخش فرآیند برنامه‌ریزی آموزشی در دانشگاه‌ها و موسسه‌های علمی و آموزشی است و دانشگاه علوم انتظامی نیز به عنوان مرکز نقل دانش، بینش و مهارت در علوم پلیسی، از این قاعده مستثنی نیست. بنابراین، با توجه به توسعه و گسترش فن‌آوری در علوم پلیسی و انتظامی، لزوم دگرگونی اساسی در نظام آموزشی دانشگاه علوم انتظامی بیش از پیش احساس گردید و به همین منظور تولید منابع و متون آموزشی به عنوان بخشی از نظام آموزشی دانشگاه علوم انتظامی در دستور کار قرار گرفت به طوری که در چند سال اخیر گام‌هایی در جهت تولید منابع و متون آموزشی در حوزه‌های تخصصی علوم پلیسی برداشته شده است که هنوز مراحل اولیه را طی می‌کند، در این مرحله دانش، بینش، مهارت‌ها و ارزش‌های علوم پلیسی تدوین، تنظیم و به رشته تحریر درآمده است تا به لحاظ تئوریک و نظری علوم پلیسی و انتظامی را پوشش دهد. در این راستا، اداره کل تدوین متون آموزشی معاونت آموزش، با تدوین، تألیف و ترجمه متون آموزشی، امکان تحقق اهداف ذیل را در نظام آموزشی دانشگاه فراهم می‌سازد:

الف) بالا بردن توان شناختی و علمی دانشجویان دانشگاه علوم انتظامی

مهم‌ترین هدف تولید متون آموزشی بالا بردن شناخت، بینش و مهارت دانشجویان دانشگاه علوم انتظامی است. این شناخت را می‌توان به چند دسته تقسیم کرد:

۱- آموختن و یادآوری دانش و اطلاعات تخصصی علوم پلیسی؛

۲- درک و فهم تخصصی علوم انتظامی؛

۳- به کار بردن اصول، قوانین و روش‌های خاص علوم انتظامی؛

۴- تجزیه و تحلیل و نقد مسائل، عوامل و پدیده‌های انتظامی؛

۵- تولید، ارتقاء و اصلاح علوم پلیسی در کشور؛

۶- بکارگیری روش‌ها و تکنیک‌های علوم پلیسی گذشته و حال

ب) بالا بردن مشارکت فردی و جمعی دانشجویان

با تدوین منابع می‌توان ارزش‌ها، علایق و نگرش‌های دانشجویان پلیس را بالا برد و با بالا بردن آن می‌توان:

۱- امکان خوب گوش دادن را برای دانشجویان فراهم آورد.

۲- امکان مشارکت فردی و جمعی را در حوزه‌های مسایل اجتماعی در دانشجویان مهیا نمود.

۳- دانش، بینش و مهارت را برای دانشجویان مهیا کرد تا بتوانند به اتکای آن از عملکرد و توان علمی و تخصصی خود در حوزه فعالیت‌های انتظامی دفاع نمایند.

۴- امکان کنترل رفتار و گفتار را برای دانشجویان مهیا ساخته تا نظام آموزشی و منش انتظامی را پیوسته به صورت نظام ثابت ذهنی در خود به وجود آورند.

(هفت)

ج) بالا بردن توانایی‌های مهارتی دانشجویان علوم انتظامی

تسلط بر مهارت‌های علمی، تجربی، سستی و عمومی پلیسی یکی از اهدافی است که با تولید و تدوین منابع آموزشی نهاده‌ها خواهد شد. با ایجاد این منابع سازماندهی شده می‌توان:

- ۱- امکان مشاهده دقیق و هدفمند وقایع و پدیده‌های پلیسی را برای دانشجویان مهیا نمود.
- ۲- پیروی و تقلید از قوانین، روش‌ها و ضوابط عمومی و علمی علوم پلیسی را برای دانشجویان فراهم کرد.

۳- دقت و سرعت عمل را در دانشجویان بالا برد.

۴- رعایت نظم و انضباط در انجام عملیات انتظامی را برای دانشجویان مهیا کرد.

۵- تسلط کامل بر وظایف اجرایی و شغلی برای دانشجویان را به وجود آورد.

د) شناخت ارزش‌های مشترک جامعه و پلیس

با تولید منابع و متون آموزشی از دانشجویان پلیس توقع آن می‌رود که شناخت دقیقی از ارزش‌ها، علایق، گرایش‌ها، باورها و عقاید جامعه خود داشته و آنها را در انجام وظایف به کار گیرند، این شناخت می‌تواند شامل موارد ذیل باشد:

- ۱- شناخت ارزش‌های مشترک عمومی جامعه و پلیس؛
- ۲- شناخت حقوق سازمانی و انسانی شهروندان از سوی پلیس؛
- ۳- ایجاد حس وفاداری به کشور، نظام و پلیس؛
- ۴- احساس احترام و تعلق خاطر نسبت به آرمانها، میراث، تاریخ، نهادهای اجتماعی، ارزش‌های اسلامی و انسانی.

تغییر و ارتقای نظام تعلیم و تربیت در دانشگاه علوم انتظامی مسئله‌ای است که قابل شک و خدشه نیست و دانشگاه باید در این برهه از زمان با تولید، تدوین و تألیف منابع و متون آموزشی گام بردارد و در این راستا دانشگاه علوم انتظامی با ایجاد تشکیلات و مدیریت مستقل تصمیم به تولید منابع و محتوای آموزشی گرفته که متن حاضر حاصل زحمات یکی از تولید کنندگان عرصه تولید، و تدوین منابع و متون آموزشی است. امید است کارشناسان، محققان و مسئولان؛ منابع تولید شده را مورد نقد و اصلاح قرار داده و نقاط خلاء را به اطلاع نویسندگان گروه علمی مربوط و معاونت آموزش دانشگاه برسانند تا در جهت پرکردن خلاء، موجود در علوم پلیسی و انتظامی اقدام لازم صورت پذیرد.

در پایان توفیق روز افزون نویسندگان، مترجمان و تلاشگران عرصه تولید متون آموزشی دانشگاه علوم انتظامی را از خداوند متعال خواستارم.

مسئول طرح تدوین متون آموزشی دانشگاه علوم انتظامی

محمدرضا نادرپور

(هشت)

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۱	پیشگفتار
۳	بخش اول: اصول تهیه و تنظیم بودجه
۵	فصل اول: کلیات
۵	تاریخچه بودجه
۶	تعاریف بودجه
۹	اهمیت و ضرورت بودجه
۱۰	نیاز سازمانها به بودجه
۱۱	بودجه و مدیریت
۱۲	بودجه و برنامه‌ریزی
۱۷	فصل دوم: اصول بودجه
۱۸	اصل سالانه بودن
۱۹	اصل وحدت بودجه
۲۰	اصل جامعیت
۲۱	اصل شمولیت یا تفصیل بودجه
۲۲	اصل تخصیص و عدم تخصیص
۲۴	اصل انعطاف‌پذیری
۲۵	اصل تضمینی بودن درآمدها
۲۶	اصل تعدیدی بودن هزینه‌ها
۲۷	اصل تعادل
۲۷	سایر اصول
۲۹	فصل سوم: طبقه‌بندی بودجه‌ای
۳۱	طبقه‌بندی بر حسب منابع (درآمدها، واگذاری دارائی‌های سرمایه‌ای-واگذاری دارایی‌های مالی)
۳۶	طبقه‌بندی سازمانی (بر حسب دستگاههای اجرایی)
۳۹	طبقه‌بندی هزینه‌ها
۵۰	طبقه‌بندی عملیاتی دولتی (امور، فصل، برنامه و ...)
۶۴	طبقه‌بندی اقتصادی
۶۶	آشنایی با نظام آمارهای مالی دولت (GFS)
۶۷	تعریف نظام آماری

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۶۸	اهداف دستورالعمل GFS
۶۹	کاربردهای نظام GFS
۷۱	فصل چهارم: تهیه، تنظیم و پیشنهاد بودجه در دستگاههای اجرایی
۷۲	تهیه و تنظیم پیشنهاد بودجه
۷۲	پیش بینی و برآورد مقدماتی
۷۳	تهیه گزارش اقتصادی سالانه
۷۴	تهیه بخشنامه بودجه
۷۴	تهیه و تنظیم بودجه پیشنهادی دستگاههای اجرایی
۷۶	بررسی بودجه پیشنهادی دستگاههای اجرایی در سازمان مدیریت و برنامه ریزی
۷۷	ارائه لایحه بودجه
۸۱	فصل پنجم: روشهای تنظیم بودجه
۸۱	روشهای پیش بینی درآمدها
۸۲	روش سال ماقبل آخر
۸۳	روش حد متوسطها
۸۳	روش پیش بینی مستقیم
۸۳	روش سنجیده منظم
۸۴	روشهای برآورد هزینه ها
۸۴	بودجه متداول (ستی)
۸۵	بودجه ریزی افزایشی
۸۶	بودجه برنامه ای
۸۷	بودجه عملیاتی
۹۲	بودجه PPBS (سیستم طرح ریزی، برنامه ریزی، بودجه ریزی)
۹۵	بودجه ریزی بر مبنای صفر ZBB
۹۹	فصل ششم: کسری بودجه و مسائل و مشکلات بودجه ریزی در ایران
۹۹	کسری بودجه
۱۰۳	مسائل و مشکلات نظام بودجه ریزی در ایران
۱۰۵	مشکلات اساسی در تهیه و تنظیم بودجه فعلی ایران
۱۰۹	پیشن دوم: بودجه ریزی در لیزوی انتظامی

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۱۱۱	فصل هفتم: آشنایی با ساختار و فرآیند بودجه‌ریزی در نیروی انتظامی
۱۱۲	ساختار برنامه‌ریزی سالانه در نیروی انتظامی
۱۱۳	فرآیند بودجه‌ریزی در نیروی انتظامی
۱۲۱	اجرای بودجه در نیروی انتظامی
۱۳۰	فرایند انجام خرج
۱۳۲	آشنایی با ردیف‌های بودجه نیروی انتظامی
۱۳۹	فصل هشتم: بودجه‌ریزی در آماد و پشتیبانی ناجا
۱۴۰	وظایف کمیته‌های برنامه‌ریزی آماد و پشتیبانی
۱۴۳	طبقات آمادی
۱۴۷	مروری بر عملیات آمادی و برآورد بودجه طبقات دهگانه اقلام آمادی
۱۴۹	آشنایی با بودجه‌ریزی در آماد و پشتیبانی ناجا
۱۶۳	منابع و مآخذ
۱۶۵	بمبش سوم: نمایم

پیشگفتار

کتاب حاضر به عنوان منبع اصلی درس «بودجه‌بندی آمادی در یگانهای نظامی و انتظامی» دانشجویان رشته آماد و پشتیبانی به ارزش ۲ واحد درسی و بر اساس سرفصل‌های ارائه شده گروه آماد و پشتیبانی دانشگاه علوم انتظامی تهیه گردید. به علت لحاظ نمودن درس تهیه و تنظیم و کنترل بودجه و یا درسهای مشابه در برنامه تفصیلی رشته آماد و پشتیبانی و عدم آشنایی دانشجویان با الفبای بودجه و بودجه‌ریزی و ضرورت اجرای این مهم، باعث تقسیم کتاب مزبور به دو بخش زیر گردید تا دانشجویان ابتدا با اصول تهیه و تنظیم بودجه آشنا شوند و سپس به صورت تخصصی‌تر با فرآیند بودجه‌ریزی در نیروی انتظامی و همچنین بودجه‌ریزی در آماد و پشتیبانی آشنا گردند.

بخش اول: اصول تهیه و تنظیم بودجه شامل ۶ فصل

بخش دوم: بودجه‌ریزی در نیروی انتظامی شامل ۲ فصل

نویا بودن رشته مزبور و کمبود و بلکه نبود کتاب درسی در خصوص موضوع فوق با ویژگی‌های مورد درخواست مرا بر آن داشت که به یاری پروردگار یکتا، و با سعی و کوشش، نسبت به نگارش این اثر، با جمع‌آوری مطالب و لحاظ نمودن آخرین تغییرات بودجه سال ۱۳۸۴ کل کشور و همچنین تغییرات به وجود آمده در بودجه‌ریزی نیروی انتظامی تا همین سال اقدام نمایم تا کتاب مورد نظر آماده استفاده دانشجویان و دانش‌پژوهان و علاقمندان قرار گیرد.

در اینجا لازم می‌دانم از آقای محمد جعفری کارشناس ارشد اداره کل بودجه و اعتبارات معاونت طرح و برنامه و بودجه نیروی انتظامی که در تدوین این کتاب مرا یاری و از هیچ کوشش دریغ ننموده‌اند تشکر نمایم.

امید است اساتید و اصحاب قلم و اندیشه با نقد عالمانه خود، زمینه رفع کاستی‌های این اثر را فراهم آورند.

رضا جوادیان

۱۳۸۴